

(пункта надання послуг), амортизаційні нарахування, чисті прибутки, чисті грошові потоки, суму приведенного чистого грошового потоку, чистий приведений дохід і внаслідок індекси доходності, рентабельності, термін окупності, внутрішню ставку доходності інвестиції. Ці прорахунки також були проведені в багатьох варіантах в навчанні через курсову роботу «Організація виробництва побутових послуг» для майбутніх бакалаврів.

Оскільки економіка взагалі є способом господарювання, то в будь-якому способі господарювання втілюється в концентрованій формі економічне знання. Це показано на умовних прикладах організації виробництва побутових послуг в навчанні бакалаврів. Розвиток шляхом ускладнення, деталізації цього питання на базі системного підходу навчально-методичному напрямку має сенс також в аспекті втілення в життя принципів та практичних наслідків інноваційно-інвестиційної моделі розвитку України в напрямку розвитку малого бізнесу.

Література

1. Про інвестиційну діяльність: Закон України // ВВР, 1991, № 47.
2. Про інноваційну діяльність: Закон України № 40-IV від 04.07. 2002р. // ВВР, 2002.
3. Податковий Кодекс України № 2755/V1 (2755/17) від 02.12.2010р. // ВВР, 2011 № 13 – 14, № 15 – 16, № 17, ст.112.

Марцева Л.А.

ПРИНЦИПИ КОМПЕТЕНТІСНО-ОРІЄНТОВАНОЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ

Постановка проблеми. Постійне зростання кількості інформації, інформатизація всіх сфер сучасного життя, соціально-економічні умови в Україні потребують підготовки професійно компетентних фахівців. Практична реалізація формування професійної компетентності студентів, набуття майбутніми фахівцями базових компетенцій упродовж навчання зумовлюють чітке визначення принципів професійної підготовки студентів на засадах компетентнісного підходу, що забезпечить необхідну якість освіти. Професійні вимоги до молодших спеціалістів технічного профілю нині невпинно зростають, тому актуальні зусилля дослідників у пошуку найбільш ефективних шляхів інтенсифікації навчання студентів у технікумах і коледжах.

Мета статті. Проаналізувати принципи професійної підготовки молодших спеціалістів у вищих навчальних закладах.

Аналіз досліджень і публікацій. Теорія компетентнісно-орієнтованого підходу до навчання обґрунтована в роботах В. Байденка, Н.Бібік, В. Безпалька,

Е. Зеєра, І. Зимньої, І. Зязюна, Н. Кузьміної, А.Маркової, О. Овчарук, Л. Пуховської, О. Савченко, Г. Терещука, А.Хуторського. Професійну підготовку фахівців у вищій школі досліджували А. Алексюк, В. Бондар, А.Капська, В. Козаков, В. Кузь, В.Олійник, П.Підкасистий, О. Романовський, В. Сидоренко, М. Шкіль та ін. Теорію неперервної професійної освіти розглядали С. Гончаренко, Р.Гуревич, А. Гуржій, О. Домінський, Н. Ничкало, С. Сисоєва та ін.

Виклад основного матеріалу. Принципи навчання (дидактичні принципи) – певна система основних дидактичних вимог до навчання, дотримання яких забезпечує його ефективність [1, с. 271]. На думку дослідників, дидактичні принципи – це вихідні положення, що, визначаючи зміст, організаційні форми і методи навчального процесу відповідно до загальних цілей і закономірностей, забезпечують його ефективність [4, с.311].

Сучасна професійна підготовка молодших спеціалістів у вищих навчальних закладах I-II рівнів акредитації має здійснюватися на основі реалізації основних принципів дидактики та сучасних концепцій професійного навчання. Розглянемо деякі, на наш погляд, важливі дидактичні принципи професійної підготовки майбутніх фахівців.

Принцип науковості зобов'язує викладачів подавати навчальний матеріал на підставі перевірених наукових даних, розкривати причинно-наслідкові зв'язки процесів, новітні досягнення науки та зв'язок з іншими науками. За умов швидкого зростання інформації зміст навчальних предметів не може в повній мірі відповідати рівню сучасної науки. А тому визначення принципу науковості дослідниками дещо уточнено. Зміст навчального предмета має відображати максимально можливий перелік фундаментальних наукових досягнень, без яких неможлива якісна робота компетентного фахівця. Навчальні посібники можуть містити застарілу інформацію, тому викладачеві необхідно стежити за новітньою науковою інформацією, знайомити з нею студентів, залучати їх до опрацювання наукових джерел.

У дидактиці вищої професійної освіти принцип науковості тісно пов'язаний із *принципом фундаменталізації*. На думку дослідників, важливим компонентом фундаменталізації є посилення загальноосвітнього компонента в освітніх професійно спрямованих навчальних програмах. Нині професійна діяльність фахівців у всіх галузях виробництва насичена надпрофесійними компонентами – умінням інтерпретації та аналізу результатів, володіння іноземними мовами тощо. Дослідники проблеми сучасної професійної освіти наголошують на ще одному аспекті фундаменталізації вищої освіти – оволодіння базисними кваліфікаціями: володіння комп'ютерними технологіями, користування базами та банками даних, знання та розуміння екології, економіки та бізнесу, фінансові знання, вміння трансферу технологій, навички маркетингу, правові знання, уміння захисту інтелектуальної власності, знання нормативних умов функціонування підприємств, різноманітних форм власності тощо. Таким чином, фундаменталізація вищої освіти передбачає поглиблення загальнотеоретичної, загальноосвітньої, загальнонаукової та загально професійної підготовки студентів.

Сучасна концепція професійного навчання актуалізує *принцип мотивації навчально-пізнавальної діяльності студентів*. Досвід роботи в технічному коледжі засвідчує, що якість навчання підвищується, якщо в навчальному закладі створені умови, за яких студенти спроможні проявити свої особистісні уміння, навички, зацікавлення в результатах своєї справи, певні досягнення успіхів у формуванні професійних компетенцій. Саме тому важлива мотиваційна основа навчально-пізнавальної діяльності майбутнього фахівця під час вивчення природничо-математичних та спеціальних дисциплін, виховання в нього потреби самовдосконалення, самоаналізу та самоконтролю.

Принцип *систематичності й послідовності* в професійній підготовці фахівців має діяти на рівні логічних зв'язків між структурними частинами кожного навчального предмету та міжпредметних зв'язків. Принцип передбачає, що в змісті навчальних дисциплін мають знайти своє відображення діалектичні взаємозв'язки, що діють у природі та досліджуються сучасними науками. Психологічною основою міжпредметних зв'язків є формування у свідомості студентів міжсистемних асоціацій, що дозволяють відображати предмети та явища реального світу у єдності та протиріччі [5, с. 88].

Позитивний результат у формуванні компетентного фахівця визначається його активністю і спроможністю приймати рішення. Зважаючи на це, важливим є *принцип свідомості й активності* студентів на заняттях. Зазначений принцип передбачає широке використання у професійній підготовці проблемних методів, що сприяють активізації пізнання, залучення студентів до активної навчальної праці на всіх етапах навчального процесу. Активне й свідоме засвоєння необхідних знань, формування фахових компетенцій неможливе без з'ясування взаємозв'язків у вивченому матеріалі, формулювання власної думки, використання різноманітних розумових операцій (аналізу, синтезу, аналогії) під час вирішення конкретних завдань.

Принцип наочності у підготовці студентів відіграє провідну роль, оскільки допомагає виявити зв'язок між науковими знаннями і практичною діяльністю, стимулює інтерес до майбутньої професії. Ілюстративні види наочності (прилади, схеми, таблиці, діаграми, алгоритми) розвивають логічне мислення майбутніх фахівців, поглиблюють знання та сприяють формуванню професійних компетенцій.

Надзвичайно актуальним нині залишається *принцип ґрунтовності засвоєння* навчального матеріалу. Співвідношення між кількістю лекційних і практичних занять, дефіцит часу на формування практичних навичок у виробничих умовах, недостатній контроль за самостійною діяльністю студентів не сприяє реалізації вимог зазначеного принципу навчання. Результати атестаційного періоду, оцінки на екзаменаційних сесіях не відображають реального ґрунтового засвоєння матеріалу та можливості використання його у професійній діяльності. На думку дослідників, рівномірно напружена модульно-рейтингова (кредитно-модульна) система підготовки студентів має значні переваги для ґрунтового засвоєння навчального матеріалу та формування необхідних професійних компетенцій студентів.

Дидактичні принципи взаємопов'язані та зумовлюють один одного. Проте підготовка сучасного фахівця зумовлена сучасними реаліями життя, тому *принцип зв'язку навчання з практичною діяльністю*, на наш погляд, залишається надзвичайно актуальним. Професійна підготовка фахівців лише тоді є успішною, коли студенти відчують корисність і потрібність знань, що засвоюються на заняттях. Практична діяльність – ефективний засіб формування особистості компетентного фахівця, що здатний розв'язувати виробничі завдання. Упродовж останніх років зростає попит на молодших спеціалістів та високопрофесійних робітників із багатофункціональними вміннями. Здобутками цих працівників реалізуються творчі здобутки вчених та інженерів-винахідників. За даними експертів, у перспективі у високотехнологічних галузях частка молодших спеціалістів, які працюватимуть на посадах кваліфікованих робітників, складатиме більше 30%. Це викликано підвищенням рівня інтелектуалізації праці робітників, ростом їх персональної відповідальності за ефективне використання та технічний стан обладнання [3, с. 205].

Принцип індивідуального підходу означає врахування рівня розумового розвитку, знань та умінь, пізнавальної та практичної самостійності студентів, їх пізнавальних інтересів, їх ставлення до професійної підготовки.

Сучасна підготовка молодших спеціалістів зумовлена підвищенням ролі технологічної культури, дисциплінованості і соціальної відповідальності майбутнього фахівця. Підкреслюючи значення *принципу єдності освітніх, розвивальних і виховних функцій навчання*, зазначимо, що впродовж усього періоду навчання студенти накопичують знання, формують необхідні компетенції, розвивають свій науковий світогляд та інтелектуальний розвиток, набувають морально-духовних якостей.

Особливого значення в нашому огляді має принцип професійної спрямованості навчання у вищих навчальних закладах. Уперше цей принцип було обґрунтовано в професійно-технічній освіті, де він і досі залишається провідним. Дослідники розуміють принцип професійної спрямованості як різновид міжпредметних зв'язків між загальноосвітніми, загальнотехнічними, фундаментальними дисциплінами та практичним виробничим навчанням студентів.

Висновки. Підсумовуючи, можемо зазначити, що організація професійної підготовки студентів у навчальному закладі має базуватися на взаємопов'язаних дидактичних принципах. Зазначені вище дидактичні принципи сприяють ефективній спільній діяльності викладача і студентів, підготовці практико орієнтованих фахівців з науково-технічним мисленням, сформованими фаховими компетенціями, здатними розв'язувати проблеми виробничого характеру.

Література

1. Волкова Н.П. Педагогіка: Посібник для студентів вищих навчальних закладів. / Н.П. Волкова – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 572 с.
2. Домінський О.С. Підготовка фахівців для виробничої сфери у вищих навчальних

зкладах I-II рівнів акредитації. / Домінський О.С. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми// 36. Наук. пр. – Вип. 14 / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ДОВ «Вінниця», 2007. С. 204-207.

3. Новиков А.М. Профессиональное образование в России. / А.М. Новиков – М.: ИЦП НПО РО, 1997. С. 47.

4. Пальчевський С.С. Педагогіка: навч. посіб / С.С. Пальчевський. – К.: Каравела, 2007. – 576с.

5. Попков В.А., Коржуев А.В. Теория и практика профессионального образования: Учеб. Пособие для системы дополнительного педагогического образования. / В.А. Попков, А.В. Коржуев. – М.: Академический Проект, 2004. – 432 с.

Моїсеєнко Л.М.

ВИКОРИСТАННЯ ІНТЕРАКТИВНИХ ОСВІТНІХ ТЕХНОЛОГІЙ У ВИЩІЙ ШКОЛІ: ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Бажання українського суспільства вийти зі стану стагнації та досягти високого рівня розвитку безпосередньо пов'язується сьогодні із зростанням ролі освіти, особливо вищої. На різних рівнях українського простору гостро обговорюється потреба кардинальних реформ в освітній галузі в цілому та вищій освіті зокрема. Метою цих змін є необхідність адаптації вищої освіти до інтеграції, соціально-економічних змін, технічного прогресу, ринку праці. Стрижнем реформи стала підготовка якісно нового спеціаліста, створення умов для індивідуального розвитку людини, її соціалізації та самореалізації у цьому світі. А в якості нового концептуального принципу освітньої парадигми була виділена ідея пріоритету інтересів особистості. Дана ідея чітко визначила освіту необхідним атрибутом життя суспільства, вказала на особливий двобічний взаємозв'язок освіти та життя соціуму.

І хоча в державі освіта декларується як «основа інтелектуального, культурного, соціального, економічного розвитку суспільства та держави», проте практична реалізація цих положень майже відсутня [1]. Задекларовані у попередні 10-річчя стратегічні завдання щодо забезпечення рівного доступу дітей і молоді до освіти, забезпечення її сталого розвитку і нової якості, демократизації управління не набули повної реалізації. Причина вбачається у байдужості політичного керівництва до проблем освіти та невизначеності стратегії освіти.

А отже, вирішення наявних та перспективних стратегічних освітніх завдань покладається на самих учасників освітнього процесу, головним чином на педагогічні кадри різних рівнів.

Мета статті: проаналізувати переваги та недоліки інтерактивних освітніх технологій у процесі викладання дисциплін суспільно-гуманітарного циклу.